

korhadó fák belsejében várja meg a tavaszi napsugarat, melynek hatására felpattan szűk börtönének ajtaja s a bábból kifejlődött imago odahagyja hordóhoz hasonló bábruháját s utat váj magának a fán keresztül, hogy újra meglássa, hogy gyönyörködjek a viruló természetben, hogy életét, melyet mint hernyó kezdett meg, mint repülni tudó rettegett darázs fejezze be. Bábakban telelnek át a nagyobb fürkésző darázsok (*Ichneumonidae*) közül az *Ichneumon*, *Amblyteles*, *Trogus* és a *Paniscus* fajok, azonkívül igen sok méhfaj, mint például az *Osmia* fajok sokasága s a levéldarázsok legtöbbje. A legyek közül is elég sok faj telel ki mint báb, például a *Tachina* fajok.

Ivarérett állapotban különösen a bogarak legnagyobb része marad meg. A futóbogarak (*Carabidae*) *Staphilinus* és *Coprophagus* fajok, a katókéák (*Coccinella*) s a *Dermestes*, *Ptinus* fajok.

Igen sok ily módon áttelelő bogárfaj csoportosan huzódik meg valamilyen védett helyen, mint például a futóbogarak. Mások, mint a *Dermestes* és *Ptinus* fajok az emberi lakásokban telelnek át s ott bizony elég jelentékeny károkat okozhatnak. Nagyon sok az úgynevezett »myrmecophilus« bogár, melyek a hangyabolyokban tartózkodnak. Ezek természetesen kedves tartózkodási helyeiken telelnek át. Ilyenek a *Hister*, *Claviger* és *Staphylinus* fajok közül néhányan.

Csoportosan telelnek át a poloskák közül az úgynevezett »suszterbogár«, (*Pirohocoris apterus*) *Aphanus pedestris*, stb. Az egyenes szárnyúak közül a tücskök, a fülbemászók, a hártýásszárnyúak közül a mézelő méh és a hangya.

A lepkék közül mintegy száz fajnál észlelték eddigéle az imago alakban való áttelelést. Többnyire a *Noctua* fajok szoktak így éldegelni; az *Orrhodia*

vaccinii, a *Scopelosoma satellitia*, a *Calocampa exolet* és a *vetusta*, *Scoliopteryx libatrix*, melyek többnyire épületekben, ablakok között, falakon s más efféle helyeken húzzák ki a telet. Az araszolók közül a téli lepke (*Cheimatobia brumata* és *boreata*), az *Anisopteryx aceraria* azok, amelyek a tél folyamán gyakrabban találhatóak. A nappali lepkék közül a citrompille (*Rhodocera rhamnii*) s a legtöbb *Vanessa* faj imago alakban telel ki. Így a *C-album*, az *Antiopa* és mások, mely utóbbinak a szárnya kitevelés után fehérszegélyű lesz, a bogáncspille (*V. cardui*), a kis rókapille (*V. urticae*), a nappali pávaszem (*V. Io*). A kis lepkék közül többnyire a molyok és a sodrólepkék faja telelnek ki ivarérett állapotban.

A darázsok fák tövében, moha között telelnek ki, a fürkésző darázsok a tél hidege ellen kövek és a fák kérge alatt, vagy farepedésekben keresnek menedéket. A legyek és szunyogok többnyire istállóban, ablakok között húzzák meg magukat. Másféle rovarok is valamely védett helyet keresnek fel télire, hogy legalább némileg védve legyenek a dermesztő fagy ellen.

Nem szünetel tehát a rovarok élete a tél, a fagy közepette sem, míg a növények a vastag, meleget tartó hótakaró alatt édesen alusznak álmutat, addig a rovarok is megdermedve, letargikus álomban várják a tavasz eljöttét, a mely újra virágokkal hinti be a mezőt, amely életet varázsol a fűszálba épen úgy, mint a százados tölgybe, a mely felszabadítja őket szűk börtönükből s paradicsommá változtatja számukra a természetet, hogy újra gondtalanul élhessenek a nehéz napok után, hogy élvezhessék az életet. Nem hal meg a természet télen sem, csak nyugszik, hogy a tavasz intésére felserkedjen halálos álmából . . .

T. V.

Oroszlánok a hóban.

(Képtlnkhöz.)

Oroszlánok hóban! Hihetetlenül hangzik. »Modern ízű eredetiség-hajhászás!« Bizonyára sokan lesznek, a kik ilyen, vagy hasonló megjegyzéseket fognak tenni e kép láttára. Hiszen az oroszlánt igen sokan mint a sivatag lakóját képzelik, mely a napperzselt sziklák s homokbuczkák között tanyázik. Pedig az oroszlán tulajdonképen nem lakója a sivatagnak és távolról sem oly nagy kedvelője a melegnek, mint azt sokan képzelik.

A hó és az oroszlán fogalma nagyon is jól összeillik. Az Atlas hegységben és az alatta elterülő fensíkokon a hó megszokott rendes kísérője a téli évszaknak, ha mindjárt nem is fekszik oly sokáig, mint minálunk, de azért megesisik, hogy 5–6 napig sem olvad el. Az afrikai berber oroszlánnak ép az említett vidék t. i. az Atlas hegység, ennek nyúlványai s az alatta elterülő fensíkok voltak a lakóhelyei. »Volt«-ot mondok, mert sajnos, a szép s hatalmas állatfajt már az Atlasnak Algeriában elterülő részeiben, ha nem is irtották még ki tán egészen, de annyira megtizedelték, hogy manapság csak nagy ritkán hallja az ember emlegetni. S ezek a ritka példányok sem algériai benszülöttek, hanem a marokkói és tunisi határokról átlátogató, szerencsét próbáló vándorok. 1898-ban is emlegettek az algériai lapok egy a mamából és kamasz kölykeiből álló társaságot, a mely, ha nem csalódom, Tenès helység környékén garázdálkodott.

Az oroszlán kiirtása aránylag könnyebben sikerül, mint

más macskaféle ragadozóé, a mennyiben igen nyílt, lármás életmódot folytat, t. i. kényelmes utakon, gyalogösvényeken stb. barangolnak legszívesebben, nem úgy mint a párducz, a mely csak fedezet alatt, bokros s az ember által nehezebben megközelíthető helyeket választ barangolásai közben; azért mai nap is elég gyakori jelenség egész Észak-Afrikában, értve Tunist Algeriát s Marokkót. Ezt tehát rejtett, csendes életmódjának köszönheti. A párducz igen sokáig élélhet egy helyen, a nélkül, hogy a benszülötteknek tudomásuk lenne jelenlétéről, ha csak nagyon rá nem kap a donarokból (arab falvak) való kecskes birka-rablásra. A mire különben leginkább csak az öreg s már nagyon kitanult állatok adják rá a fejüket.

Az oroszlán ellenkezőleg csakhamar elárulja magát hatalmas bögésével — a melylyel ugyan nem fukarkodik — s az előbb említett kényelemszeretetével, hogy t. i. az aránylag kényelmes, emberjárta utakon szeret járnikielni.

A berber oroszlán a legszebb a fajtájabeliek között. Dús, a hátán is végig vonuló sörényével igen imponáns megjelenésű állat. A Hyppolite Betoulle, híres oroszlánvadásznál Guelmában (Algeria) látott bőrökről ítélve, teste télen sokkal hosszabb, melegebb szőrrel van felruházva, mint többi afrikai rokonaié, (mint pld. a közép-afrikai v. somali vidékié). A sörény és az általános színezet az észak-afrikainál igen változatos; a világos-sárgás és fakószínűtől a sötétszürkésárga, vagy a majdnem

pejszínű barnáig, minden árnyalat található. Kár, hogy éppen ez a legszebb s legnemesebb variáció már oly rendkívül ritka manapság az állatkertekben is, holott 15—20 évvel ezelőtt ez volt a leggyakrabban látható. Sorainak megritkításában nagy részök volt Jaques Chassaing, Jules Gerard, Hyppolite Betoulle s más vadászoknak, de Betoulle állítása szerint a kiirtás munkájából a legnagyobb részt az arabok vették ki, a kik, a nemes állathoz nem méltón, az állat rendes csapásain ásott mély gödrökben togták s ölték meg azokat.

Persze ezeknek s a telepítvényesek szempontjából érthető, hogy nem sajnálják a hatalmas vad kiveszését, mert barmaik közt ugyancsak nagy pusztítást vittek véghez ezek a szép rablók.

A mi az észak-afrikai, illetőleg Atlas-vidéki telet illeti, saját tapasztalásomból beszélhetek. 1898. januárban egy kirándulást tettem az Atlasban fekvő Teinet-El-Haad-ba s környékére. (E vidéken rajzoltam a képhez a téli erdőrészelletet). Halottam emlegetni s olvastam is, hogy a nevezett vidéken rendszeren szokott havazni, de minden várakozásomat felülmúlták a látottak. Este érkeztem meg T.-E.-H.-ba kissé hűvös, borús időben. Mekkora volt meglepetésem, mikor másnap reggel felébredve kinézek az ablakon s minden fehér volt az araszyninál mélyebb hótól. Aznap el akartam indulni a közeli óriási fáiról híres czédruerdőbe, de oly nagy hófúvások voltak s azután oly kevéssé voltam ruházódásomat illetőleg elkészülve Afrikában ilyen hamisítatlan, igazi téle, hogy mintegy másfélórai kínos mászkálás után, akarva nem akarva, le kellett mondanom az út folytatásáról. Szegény arab vezetőmön megesett a szivem; lenge burnusában, rövid harisnyái és papucsában s vaczogó fogaival

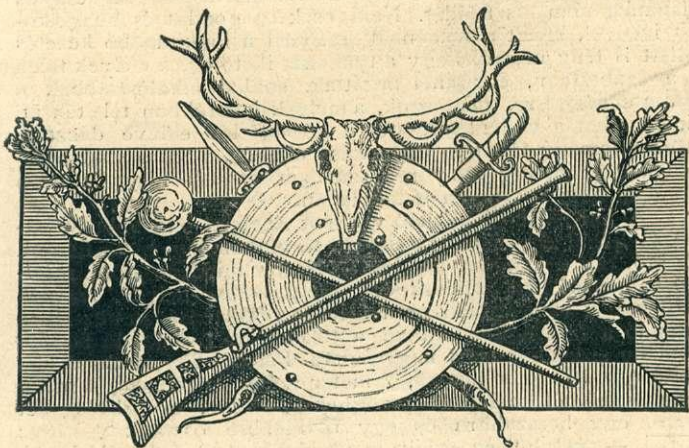
valóban szánandó alak volt, kék és ibolyaszínű is volt szegénynek minden szabadon levő testrésze.

Két nap múlva végre meglágyult az idő, az óriási szél is alábbhagyott s bár az utak a jó karban levéstől akkor még igen messze voltak, bokán felül érő sár és hócsatákban felmentem a remek czédruerdőbe, a hol — a hegyek tetején — még bőven volt hó. Valóban fenséges látvány volt az erdő, hatalmas, fantasztikus alakú fáival, melyeknek ernyőszerűen ellaposodó ágai szakadásig tele voltak hóval. Inkább Norvégiában képzelte volna magát az ember, mint Afrikában. Ez erdőben még most is találnak kővel kerített beásott leshelyeket, a melyekből többek közt Marguerite tábornok oroszánokra vadászott. A hó azonban ritkán tart sokáig, 1—2 nap alatt mind elolvad s a néha 5—6 R. fokos hideg hirtelen egész nyáriás (mint nálunk májusban) idővé válik, hogy azután pár nap múlva ismét elkezdődjék a tél. S olyankor mintegy varázsütésre az erdő is egyszerre egész nyári kinézésűvé válik, mert a fák (igen-igen kevés kivétellel) mind örökzöld lomboszatúak. Ugy az ottani fenyőfélék, czédrusok, mint a lombos levelűek: a tölgyfélék különböző és számos varietása, Lentiskusok stb. stb. Éppen ez alkot oly érdekes kontrasztot: a sűrű zöld lombos fák s köröskörül rajtok a vastag hólepel, mely így egészen sajtáságos jelleget ad az ottani erdőknek.

Ebben a remek környezetben élt s uralkodott az afrikai állatvilág királya, a berber oroszán! Leggyakoribb volt Algeriának Constantine tartományában, különösen Batja környékén, a Bon-Arif, Aurès hegyekben, Guelma, Sonk-Ahras, Bône, Philippeville helységek közt elterülő heglánczatokban.

Vastagh Géza.

VADÁSZAT.

Vadászias-e a sörétlövés az őzvadra.

A «Wild u. Hund» című német szaklapban jelent meg még a múlt év tavaszán hasonló című értekezés, melynek íróját már elfeledtem. Arra emlékszem csak, hogy valami «Kngl. preuss. Forstmeister» volt a nevéhez bigyesztve. Ennek a szépen, túlságos hangulatosan megírt közleménynek alapján már akkor akartam e b. lapban a söréttel való őzlövésre vonatkozó, nem mérvadó véleményemet megmondani, de azon reményben, hogy nem sok idő múlva magam szerezhetek tapasztalatokat e tekintetben, még pedig éppen a «Kngl. preuss. Forstmeister» hazájában, várakoztam vele mostanáig. Most végre több oknál fogva időszerűnek tartom ezt a témát felvetni,

mivelhogy már a puska is jórészt a falon függ és így a vadászembernek — ha érdemesnek tartja — több ideje van gondolkozni e tárgy fölött.

Előre bocsátva, hogy magam csak bizonyos körülmények között tartom megengedhetőnek és helyesnek a sörétlövést az őzvadra, látnom kellett, hogy a németek ebben a tekintetben is, mint sok másban — magyarán mondva — «aufsnaidolnak». A nevezett közlemény tartalma ugyanis, mely egyúttal czáfolat dr. Walentinisch gráci professzor teljesen ellenkező véleményére, abban pontosul össze, hogy a sörétlövés az őzvadra semmi körülmények között, semmi esetben sem engedhető meg; de ki is jelenti a czikíró, hogy Németországban valamire való vadász sohasem lövőzet másként, mint golyóval. Azután — s ez hatott meg legjobban — szépen kifejti, hogy miért lövik az őzet Ausztriában söréttel. Azért, mert az osztrák tartományokban (ezek között névszerint felemlíti «Ungarn»-t is!) oly kevéssé vadásziasan és korrektül üzik a vadászatot és annyira el vannak maradva e tekintetben Németországtól, hogy már ezért sem lehet csodálni, ha ilyen vadpusztító felfogás (t. i. sörétlövés az őzre) megállja helyét. (Ha nem is szószerint ilyen, de teljesen hasonló tartalmú volt a német közlemény.)

Németországban több erdei hajtóvadásaton vettem részt, nem is ép a legutolsó vadászterületeken, hol kimondták, hogy szabad őzet löni. De nem tévedek, ha mondom, hogy még nem volt alkalmam oly vadászatot résztvehetni, hol az egyik-másik puskás golyóval terítette